

Europos LIETUVIS

Nr. 23 (2008)

Londonas, 1988 m. birželio 8 d.

XLII

Gegužės 29 d. N. Sadūnaitė iš Maskvos telefonu perdavė Pabaltiečių Tarybos Biurui Strasbūre šiuos pranešimus:

PRANEŠIMAS TARPTAUTINEI HELSINKIO FEDERACIJAI

Tarptautinei Helsinkio Federacijai pranešame, kad žuvus kunigui Bronislavui Laurinavičiui, Lietuvos visuomeninės grupės Helsinkio susitarimams remti — „Helsinki 76“, nariu priimtas kunigas Gustavas Gudanačiūsis, sūnus Stepono, gimęs 1911 metais, spalio 8 d. Į kunigus įšventintas 1937-ais metais, gegužės 22 d. Jo adresas: Žagarė, Joniškio rajonas, Tarybų 1, LTSR.

Priimtas nariu į Helsinkio grupę, kun. Gustavas Gudanačiūsis pasakė tokius žodžius: „Aš žinau, kad manęs galbūt laukia kunigo Bronislavo Laurinavičiaus daile, be aš sąmoningai sudedu savo gyvenimą ant Dievo ir Tėvynės aukuro“.

1988 m. gegužės 15 d.

ATVIRAS LAISKAS TSRS GENERALINIAM PROKURORUI REKUNKOVUI

Helsinkio nutarimų vykdymų Lietuvos kontrolinės grupės dokumentas Nr. 26

Per visą stalininę genocido erą Lietuvoje buvo nužudyta nemažiau 50,000 lietuvių ir keliolika tūkstančių lenkų bei kitų tautybių žmonių. Dešimtys tūkstančių ištremti į Sibirą ir kitus TSRS šiaurės rajonus. 1948 m. gegužės 20-tą — 22-ą dienomis buvo deportuota apie 200,000 Lietuvos gyventojų. Nekaltų aukų atminimą gegužės 22 d. bažnyčiose minės visa Lietuva, o Vilniuje dar po sumos 15-tą valandą, Gedimino aikštėje. Bus prisiminti ir Lietuvos gyventojų genocido kaltininkai — daugelis jų ir šiandien didžiulioji gautais apdovanojimais už kruvinus darbus iš Berijos ir jo sėbrų rankų. Reikalaujame, Generalini Prokuror, paskelbti visų nusikaltimų vykdytojų pavardes, kurių rankomis Stalinas naikino ir trėmė Lietuvos gyventojus ir patraukti juos baudžiamojon atsakomybėn.

Mečislovas Jurevičius, Algirdas Statkevičius, Vytautas Vaičiūnas.

1988 m. gegužės 14 d.

EUROPOS PARLAMENTE ĮSTEIGTA „PABALTIO GRUPĖ“

Pabaltiečių informacijos biuras Strasbūre gegužės 21 d. pranešė, kad Europos Parlamente įsteigta grupė Pabaltijo reikalams (Baltic Inter-group), kurią sudaro įvairių frakcijų parlamentarai. Grupė stengsis pagerinti padėtį Pabaltijo šalyse ir tuomi padėti įgyvendinti Helsinkio susitarimų principus.

Europos Bendruomenės Parlamentas nuo įsteigimo stengiasi užtikrinti taiką bei laisvę Europoje ir susitiprinti bendradarbiavimą tarp europiečių, nepaisant politinių įsitikinimų. Šiuo metu Europos Bendruomenei priklauso 12 vidurio bei vakarų valstybių, bet jos veikla apima visą Europą ir siekia pagerinti politinę, ūkinę bei kultūrinę padėtį.

Savo 1983 ir 1987 metais priimtose rezoliucijose Europos Parlamentas pareiškė, kad Pabaltijo valstybėse buvo pažeista laisvo apsisprendimo ir žmogaus teisės. Baltic Inter-group sieks, kad tos teisės būtų įgyvendintos Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Tuo tikslu parlamentarai veiks Europos Parlamente, Strasbūre, Briuselyje ir Liuksemburge bei tam Parlamentui priklausančių valstybių parlamentuose; užmegs pokalbį tiesioginiai su atsakingais politikais; informuos apie Pabaltijo valstybes ir rinks dokumentus.

Baltic Inter-group pirmininkas Europos Parlamente yra Dr. Hans-Jochim Seeler, socialistų frakcija (SPD, V. Vokietija). Lygiateisiai vicepirmininkai: Gustavo Selva, krikščionis demokratas (Democrazia Cristiana, Italija); Guy Gremeur, „golistas“ (Demokratinis atsinaujinimo sąjūdis, R.P.R., Prancūzija); Christopher Beazley, Europos demokratų frakcija (Conservative Party, D. Britanija); Joegen Brondlund Nielsen, Liberalų frakcija (Venstre, Danija).

Baltic Inter-group generalinis sekretorius yra Algis Klimaitis. Adresas: Baltic Inter-group, F-67240 Gries (pres. Strasbourg), 6, rue du Muguet, Tel. ir telefax: 88-72-37.33. (Elta)

DISIDENTAI IR JAV PREZIDENTAS

ATVIRAS LAISKAS TSKP GENERALINIAM SEKRETORIUI M. GORBACIOVUI

Du Lietuvos atstovai, Antanas Terleckas ir aš (Nijolė Sadūnaitė) gavom JAV prezidento Ronaldo Reagano pakvietimą dalyvauti jo ruošiamame priėmime, kuris įvyks 1988 m. gegužės 30 d. Maskvoje. Galvodama, kad ir šį kartą Maskva taps uždaru miestu, šių metų gegužės 25 d. 20:15 val., drauge su kunigu Kazimieru Gražuliu bandėme išvykti traukiniu „Vilnius-Maskva“. Prieš pat išvykstant traukiniui į mūsų kupe įėjo 6 vyrai milicininkų uniformose, kalbėję tik rusiškai. Fizinė prievarta jie privertė mus išlipti iš traukinio.

Linkiu Prezidentui ir Jums asmeniškai susitarti dėl atominio nusiginklavimo, o ypač, kad Jūsų žodžiai visada taptų realybe. Girdėjau, kad Jūsų kalbų rinktinė apie „perestroiką“ išleista beveik visomis pasaulio kalbomis — jų tarpe ir Jungtinės Amerikos Valstybėse. Labai norėtusi, kad ir prezidento, kuris Lietuvoje laikomas pačiu populiariausiu pasaulio politiku, kalbos būtų išleistos TSRS — Jūsų šalies — tautų kalbomis. Tačiau, lietuvių tauta visų pirma norėtų, kad TSRS-je būtų paskelbta, nors tik rusų kalba, visuotinė žmogaus teisių deklaracija, kurią Jūs dažnai cituojate savo kalbose užsienyje.

Mūsų susitikimo su prezidentu Reaganu nereikėtų bijoti. Ką naujo mes pasakytume prezidentui, ko jis dar nežino apie Lietuvą? Juk jis gerai informuotas apie tai, kaip Lietuva tapo Rusijos teritorija, tik Hitlerio ir Stalino valia formaliai išreikšta slaptuose Molotovo-Ribbentropo Pakto protokoluose. Po-

nas Ronaldas Reaganas puikiai informuotas apie tai, kaip pažeidžiamos religinės ir tautinės lietuvių teisės. Žino prezidentas ir apie tai, kad Stalino pasėta visuotina baime ir šiandien tebegyva. Stalininė savivalia, nors daug mažesnės apimtys, irgi tebegyva.

Visagalis laikas priverčia keistis net tokią valstybę kaip TSRS.

Su pagarba, Nijolė Sadūnaitė
Vilnius, Architektų 27/butas 2
1988 m. gegužės 26 d.

VLIKO PIRMININKO PASIKALBĖJIMAS SU SADŪNAITE

Džiugi žinia apie vyskupo Vincento Sladkevičiaus pakėlimą į kardinolus. Š. m. gegužės 29 d. buvo telefonu perduota VLIKo pirmininkui dr. K. Bobeliui jo pasikalbėjimo metu su Nijole Sadūnaite ir Antanu Terlecku, Maskvoje. Sadūnaitė informavo dr. Bobelį, kad jos bandymas gegužės 25 d. vykti Maskvon (kartu su kun. Kazimieru Gražuliu) pasimatyti su prezidentu Reaganu, buvo KGB-istų sulaikytas. Tačiau gegužės 28 d. KGB pulkininkas Česnavičius nuvežė Nijolę Sadūnaitę ir Antaną Terlecką į traukinį stotį ir aprūpino kelionei į Maskvą bilietais. Į Maskvą yra atvykę iš Estijos — buvusi Sibiro kalinė Lagle Parek, ir iš Latvijos — Mordis Plate.

Pasimatymui su Reaganu proga, Sadūnaitė ir Terleckas turi paruošę pareiškimą dėl Lietuvos nepriklausomybės. Jis bus įteiktas Lietuvos Laisvės Lygos (dabar apjungianti disidentų veiklą Lietuvoje) vardu. Dr. K. Bobelis pabrėžė, kad ir laisvajame pasaulyje gyvenančių

lietuvių pagrindinis siekis yra Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė. Pareiškimo tekstas bus artimiausiu laiku perduotas Vakarams.

Sadūnaitė toliau pranešė, kad į Lietuvį Helsinkio Grupę įstojo du nauji nariai: inž. Vytautas Vaičiūnas ir kun. Gustavas Gudanačiūsis, iš Žagarės. Helsinkio grupė dirba kartu su Lietuvos Laisvės Lyga.

ATVIRAS LAISKAS JAV PREZIDENTUI RONALDUI REAGANUI

Pone Prezidente,
Širdingai dėkojame Jums už mums suteiktą garbę susitikti su Jumis. Pabaltijo tautoms tai yra didelė moralinė parama.

Kadangi Sovietų Sąjungos sandaroje nėra laisvų rinkimų, mus niekas negalėjo išrinkti atstovauti estus, latvius ir lietuvių Maskvoje. Tačiau labai daug estų, latvių ir lietuvių įgaliojo mus išreikšti padėką Jums ir taip pat Amerikos tautai, kad JAV iki šiol nepripažįsta Pabaltijo valstybių neteisėto įjungimo.

Didžiai gerbiamas Pone Prezidente, mes prašome Jus, kad per pasimatymus su ponu Generaliniu Sekretoriumi primintumėte tai, kad tai būtų asmeninė garbė Ponui Gorbaciovui ir kreditas Sovietų vyriausybei, kad tuojaus būtų paskelbtas slaptas protokolas prie 1939 m. Hitlerio-Stalino Pakto, ir kad sovietai viešai atsiskų nuo Stalino plėšikiškos politikos.

(pasirašė): Lagle Parek, Modris Plate, Nijolė Sadūnaitė, Antanas Terleckas.

Maskva, 1988 m. gegužės 30 d.

SEKMINĖS SODYBOJ

DBLS-gos Ansamblio tautinių šokių grupė Sodybos rūmų prieškiemyje.

Nors jau ir po tiek daug metų, kiekvieną kartą ruošiantis važiuoti į Sodybą, apima jausmas lyg ruoštumėsi namo, į Lietuvą. Sodyba nors ir nedidelė, bet mums miela, sužadinanti gilius praeities prisiminimus. Tenai suvažiuoja daugybė žmonių, pilnas miškelis palapinių, kietas pilnas autobusų, iškeltos vėliavos, per garsiakalbių skambanti lietuviška muzika. Tikrai jausdavaisi grįžęs namo.

Gegužės žiedais pasipuošusi gamta, berželiais papuošta žaliųjų girelė, pasisveikinimai, rankų spaudimai — „Eina me broleli nuplauti dulkes“. O vakare skautų miškelyje avino kepimas, kurio kvapą net kitoje pusėje kelio gali užuos-

ti, o kai pagaliau gaudavai to avino gabalą paragauti ir išgerti stikliuką, atrodė jau šios šventės — atleidų tikslas atsiektas.

Tai tokie nostalgikų prisiminimai. Dabar jau nebe taip. Mes jau daug turtingesni. Suvažiuojame mašinomis, atsivežame karavanus, lyg kartu savo namą atsiempiame. Nebėra tiek tų autobusų, mažiau žmonių. Dauguma jauni. Mažai beatvyksta tų, kurie kepė avinus ar sveikinosi ir kvietė „nuplauti dulkes“. Kalba irgi pasikeitė — mažiau bešėrįs lietuviškai. Jaunimas nustūmė senesnius į šoną. Nežinia kieno tas jaunimas — visi kalba viena kalba. Neat-

pažinsi tautybės. Net ir dainuot nebedainuojame salėje, bet kur nors kamputyje, kad kitiems netrukdyti. Bet galbūt taip ir reikia. Gyvenimas nesustoja. Ateina nauja karta: su nauja kalba, naujais papročiais, naujais šokiais. Gal ir gerai. Tik gaila, kad ta naujoji karta labai jau silpnai naudoja tėvų kalbą. Gal didžiausia tragedija yra, kad mes per visus vargus, karo metus, emigraciją, praradome vieną kartą. Tų kurie dabar turėtų būti tarp 40 ir 50 metų, labai mažai yra, tik saujelė per visą šalį. Gal todėl tremtyje ir mūsų kalbos mokslas taip nusilpo. O tai tik vienintelis ryšis, kuris dar mus rištų ir laikytų visus kaip šakas, ir jaunus ir senas, prie vieno kamieno.

Ką gi padaryti — istorijos nepakeisi, metų nesugrąžinsi. Turime žiūrėti į ateitį, o Sodyba vistik yra mūsų antroji tėvynė. Joje praleistas laikas kasmet pasilieka prisiminimuose. Taip ir šie metai liks atmintyje.

Plevėsavo vėliavos, jų pavėsyje DBLS Ansamblio Taut. Šokių grupė palinksmino mus ir parodė, ką galima atsiekti dirbant. Tai tikrai pasižventę jaunuoliai, kurie kas savaitę, nebedami išlaidų, laiko trūkumo, atvyksta į Lietuvį Namus repeticijomis. Ypač jų vadovė Kristina Markevičiūtė-Harmes, kuri atvyksta net iš Brighton. Valio šokėjai! Nors oras jums ir nebuvo nuolankus, ir ant žolės šokti yra sunku, bet tas katutes jūs užsipelnetė.

Rytas prasidėjo šv. Mišiomis, kurias atnaujo iš JAV atvykęs kun. Vytautas Palubinskas prie naujai atitaisyto kryžiaus, ant kamelio. Šis svečias, susižavėjęs mūsų Sodyba, pamokslu metu, pasakė, kad „kada tik mane pakviesite, visada atvyksiu pas jus“. Tai labai širdingas ir mums malonus pažadas. Iš klausyti šių mišių susirinko virš 100 žmonių. Matėsi šiek tiek ir jaunimo. Po mišių, CV pirm. J. J. Alkiui paprašius kunigo, buvo sugiedotas Tautos Himnas, kuris net sudrebino ažuolo lapus.

Pasižmonėjimas daugiausiai vyko salėje, nes oras buvo labai nespastovus. Skautai buvo paruošę savo stalą — parodėlę, taip pat išdėlioję fantus loterijai. Tą jie dalinosi su sodybos skyriumi. Nebuvo matyti Jaunimo Sąjungos stalo, nors jų vadovybė matėsi. Praleista proga pritraukti naujų narių, nes kandidatų buvo, net teiravosi prie skautų stalo.

Salėje taip pat veikė bufetas su užkandžiais ir karštais gėrimais. Maistas

(Nukelta į 4 psl.)

LIETUVOJE

Seniausias vertėjas

Neseniai Eduardui Viskantai, Kaune gyvenančiam seniausiam lietuvių vertėjui sukako 86-eri metai. Ta proga su juo pasikalbėjo „Tiesos“ korespondentas J. Bulota. E. Viskanta pasakė, kad jis 1922 metais baigė Rygiškių Jono Marijampolės gimnaziją ir tais pat metais įstojo į Lietuvos universitetą, kur studijavo humanitarinių mokslų fakultete. Tuo laiku ten profesoriavo tokie žymūs lituanistai, kaip Jonas Jablonskis, Kazimieras Būga, Vincas Krėvė, Juozas Tumas-Vaižgantas ir Vladas Dubas.

Kas paskatino E. Viskantą tapti vertėju? — J. Jablonskis, dėstydamas bendrines lietuvių kalbos kursus, podraug daug dėmesio kreipė į vertimo meną. Jis pirmutinis suteikė studentams vertimo teorijos ir praktikos žinių.

Toliau E. Viskanta pasakė: „1937 metais išvykau į Neapolio Rytų kalbų institutą skaityti lietuvių kalbos paskaitų. Čia man nusišypsojo laimė — praktiškai išmokau italų kalbą. Karo debesims kilus, teko grįžti į Lietuvą.“

Vokiečių okupacijos metais E. Viskanta mokytavo Kėdainių gimnazijoje. Valstybinė leidykla pakvietė jį dirbti redaktoriumi. Čia jis išvertė į lietuvių kalbą kelias knygas. Sovietams grįžus, jis toliau dirbo vertėjo darbu. Toliau jis sakė: „Ir kaip perkūnas iš giedro dangaus užgriuvo mane baisi nelaimė. 1951 metų balandžio 19 dieną mane suėmė, apkaltino, kad aš „dirbau vokiečiams“, „kodėl nėjau į mišką pas raudonuosius partizanus“ ir nuteisė 25-eriems metams su viso turto konfiskavimu. Mano darbo — Vaidganto „Pragiedrulių“ ir „Dėdžių ir dėdinių“ redagavimą kvalifikavo kaip bendradarbiavimą su hitlerininkais... Ir tik 1955 metų pabaigoje buvau amnestuotas, grįžau į Lietuvą, į Kauną. Leidykla vėl priėmė mane į bendradarbių gretas... Verčiau iš rusų, vokiečių, prancūzų ir italų kalbų... Iš viso išverčiau apie 30 knygų.“

Šiemet E. Viskantai už didelius nuopelnus verčiant grozinę literatūrą paskirta Antano Venclovos premija.

Nuosprendis įvykdytas

1984-86 metais S. Urbonas ir A. Pūnelis, iš anksto susitarę ir bendrai veikdami, nužudė keturis žmones, užvaldydami jų turtą. Be to, jie padarė ir kitų sunkių nusikaltimų.

1986 m. gruodžio 15 d. LTSR aukščiausiojo teismo baudžiamųjų bylų kolegija nuteisė tuos du piliečius mirties bausme. 1988 m. gegužės 12 d. „Tiesa“ pranešė, kad nuteistųjų malonės prašymai buvo atmesti ir paskirtoji bausmė įvykdyta.

Spaudos šventės pasekmės

Gegužės 8 dieną Vilniaus senamiestyje vyko Spaudos šventė, kurioje dalyvavo apie 150 tūkstančių žmonių. Šventės metu Gedimino aikštėje, kur susirinko nepaprastai daug koncerto klausytojų, per spūstį buvo nuversta dalis garso aparatūros. Nukentėjo keletas žmonių. Dešimmetė moksleivė Janina Bagdevič ir 26-erių metų medicinos sesuo Vaida Kutaitė nugabentos į ligoninę. Jos patyrė smūgius į galvą.

Kauno teatro gastrolės Vokietijoje

Kauno valstybinio dramos teatro trupė grįžo iš Vėimaro (Rytų Vokietija), kur dalyvavo ten surengtose „Šekspyro dienos“. Lietuvių kolektyvas parodė V. Šekspyro istorinę dramą „Ričardas II“. Kaip sako „Tiesos“ korespondentė, kauniečių pastatymu susidomėjo teatro kritikai iš Londono.

Arvydas Sabonis Amerikoje

Amerikos krepšinio klubo kvietimu, Lietuvos krepšininkas Arvydas Sabonis gydomas Portlando ligoninėje, JAV. Kartu su A. Saboniu yra atvykęs ir žinomas Lietuvos mikrochirurgas Kęstutis Vitkus, operavęs ligonį Vilniuje. Visas gydymo išlaidas atlygina Amerikos krepšinio klubas. Manoma, kad gydymas užtruks nuo 3 iki 6 mėnesių. Kaip praneša Amerikos spauda, imigracijos ir natūralizacijos tarnyba kol kas sutiko pratęsti Sabonio vizą dviem mėnesiams.

JOSVAINIŲ KLEBONO LAISKAS „TARYBINIO KELIO“ REDAKCIJAI

Vakarų pasiekė kun. Leono Kalinauskas laiškas Kėdainių rajono laikraščio „Tarybinis kelias“ redakcijai.

Kun. Kalinauskas yra Josvainių Visų šventųjų parapigios klebonas bei buvęs Tikinčiųjų Teisėms Ginti Katalikų Komiteto narys. Pateikiame pareiškimo pilną tekstą.

Jūsų laikraštyje š.m. vasario 18 d. numeryje buvo įdėtas straipsnis „Nusiimkite juodus akinius, klebone: Atviras laiškas Josvainių klebonui Leonui Kalinauskui.“ Kadangi gyvename dienas, kai visur skelbiamas atvirumas ir demokratija, prašau ir Jūsų laikraštį įdėti mano paaiškinimą, kurį pavadinu „Neužmerkite akių tiesai, nors ji kai kam ir nemaloni“. Pirmiausia, turiu pareikšti, kad minėtas straipsnis parašytas anaipol nei Josvainių tikinčiųjų, nes kolūkio CK sekretorius T. Savelis, tuos korespondentus iš Kėdainių važinėjo (sic!) po namus ir reikalavo ant paruošto teksto pasirašyti. Josvainių miestelio tikintieji kaip Steponas Lukošius ir Juozas Juodeika atsisakė pasirašyti. Be to, ir pasirašiusieji atstai keli atėjo atsipaštyti, nes pasirašė prievarti, bijojo netekti darbo. Todėl ir mano atsakymas daugiau tinka ne Josvainiekiams, o tikriesiems straipsnio autoriams.

Straipsnyje minėta atsišaukima. kviečiantį melstis už Lietuvą Vasario 16-tosios proga pasirašiau, nes kaip lietuvis turiu pareigą rūpintis savo tautos kultūra, o pažinti savo tautos istoriją, tai kelti tautos kultūrą. Už tą parašą, Kėdainių prokuroras, dalyvaujant Kėdainių rajono saugumo viršininkui Kudrešovui Julijui, 1988 vasario 8 man grąšino Baudžiamojo kodekso 48-tuoju straipsniu. Neiškreipta istorija yra tokia: 1918 vasario 16 dieną lietuvių tautos atstovai paskelbė Lietuvos nepriklausomybę, kurią pripažino visas pasaulis, net ir pats Leninas. Lietuva buvo pilnaties Jungtinių Tautų narė. Tų pačių metų gruodžio 16 dienos jos skelbti nereikėjo, nes ji jau buvo paskelbta.

„Mums reikalinga tiesa ir tik tiesa netgi tada kai ji kalba prieš mus, nes tiesa visuomet revoliucinga“, mokė Leninas Archyvara Varge (2), kai tas pabandė surinkti ir pakišti revoliucijos vadui tik bolševikams palankius faktus (Kauno Tiesa, Nr. 251, 1987 m. spalio 3 d. Vytauto Petkevičiaus straipsnis apie revoliuciją, „Vakar, šiandien ir rytoj“). Primename, kad pagal tarptautinę teisę neįmanoma įgyvendinti tautų apsiprendimo teisės, kaip tų tautų gyvenamose teritorijose išdėstyta okupacinė kariuomenė. Tai pabrėžiama ir Lenino taikos dekrete, kuriame sakoma, jei tautai „nesuteikiama teisė laisvu balsavimu pilnai išvesti prijungiančios arba aplamai galingsnės valstybės kariuomenės, be mažiausios prievartos išspręsti šios tautos valstybinio egzistavimo formos klausimą, jos prijungimas yra aneksija, tai yra grobimas ir smurtas“.

Lietuva išbuvo nepriklausoma 22 metus. Kai Stalinas su Hitleriu susitarė pasidalinti Lenkiją ir Pabaltiją valstybes ir prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, Tarybų Sąjungos raudonoji armija nusiaubė Lietuvą kada Lietuvos liaudis, anot dabartinio aiškinimo, „pasirinko savo kelią“. Vadinas Lietuvos liaudis „laisvai“ prisijungė ir pasiprašė, kad lietuvių dalis būtų gyvuliniais vagonais išgrūsti į Sibiro plotus ir pasmerkti šalčio ir bado mirčiai? Ar Jūs drįstate žvelgti šiai tiesai ir akis? „Laikas mus kviečia skelbti tiesą nesitaikstant su aukštais pareigais einančiais ar su visuotinu, bet klaidingų pripažinimu. Laikas reikalaujantis išsakyti viską iki galo, tai kas nutylėta, paslėpta“. (Mintis apie kultūrą, Vilnius, 1987 m. 47 psl.).

Atsišaukime neraginame sukilti prieš tarybinę santvarką — ne, raginama melstis. Ar tai nusikaltimas, kad už tai grąšinama susidorojimu? Kaip gražu ir gera pagal straipsnį gyventi tikintiesiems Lietuvoje, o tiesa štai ką sako. Visas ideologinis valstybės pagrindas — religija nuodai, opiumas. Visi pareiškimai, pradendant nuo aukščiausių stovinių asmenų iki žemiausio propagandisto griežčiausiai ragina ir įpareigoja kovoti su religiniais prietarais, t.y. su religija. Pvz, Religinis reikalų įgaliojimo Petro Anilionio š.m. vasario mėn. laikraštyje „Literatūra ir Menas“ straipsnis, Liongino Šepečio „Komunistas“ Nr. 1 „Ateistinis auklėjimas: daugiau realizmo“, ir t.t. Juose dedamos didelės pastangos valstybinėmis priemonėmis išnaikinti religiją. Na ir kovojama. „Ateistinis kirvis karingo nemokšos rankose, apie tai perspėjo dar Goethe, tampa didžiausia kultūros nelaimė, nes ji žmonijai padaro neatitaisomos žalos“. (L. Leonovas, Sovetskaya kultura, 1986 rugpjūčio 23). Taip tas ateistinis kirvis ir kerta kiekvieną, kuris elgiasi arba net

galvoja ne pagal bedieviškos valdžios nustatytą tvarką. Tikintieji turi pakankamai literatūros? Tai trupiniai nukrentantieji sušūnūs nuo ponų stalo. Be kalendoriaus, šiais metais, o dar neturime, katekizmo ir Vatikano susirinkimo nutarimų, ar yra išleista bent viena religinio turinio knyga? Ar tikintieji gali pasinaudoti spauda, radiju, televizija, kultūros namų salėmis? O juk visai tai ir už jų uždribtus pinigus įsigyta. O kai kas drįsta tai pasakyti viešai, tai tas nusikaltėlis: jis šmeižia ir juodina tarybinę santvarką. Kam spaudoje straipsnių nepaprastai kaltinančių vieną kitą senutę, kuri be tėvų valios kūdikį pakrikštijo ar privedė prie pirmos šv. Komunijos? Buvo spaudoje straipsnių. Kartą žurnalistas Bernardas Šaknis baisiai tuo piktinosi, nors tai vienas-antras atvejais. O kai tikinčiųjų tėvų vaikai prievarta verčiami būti bedieviais, priklausyti bedieviškomis organizacijoms, tai normalu, nes taip įsako bedieviška valdžia.

Visiems žinomas dėsni, kas tau negera, kitam nedaryk. Dėl šitų visų neteisėbių įsisteigė katalikų Tikinčiųjų Teisėms Ginti komitetas, kad tas skriaudas keltų viešumon. Bet tiesai užmerkimas akys veikia bedieviška jėga. Bedieviškas kirvis kirtu visiems komiteto nariams. O kunigai Alfonsas Svarinskas ir Sigitas Tamkevičius išgrūsti į Permės lagerius. Vysk. Julijonas Steponavičius ištremtas į Zagorę, nes jie atvirai skelbė bedievių nusikaltimus prieš tiesą, žmoniškumą, sąžinę.

Šiandien jau ir be juodų akinų tarybinė spauda pilna tamsių įvykių ir faktų. Neverta kartoti. Tik gaila, kad pripažindama būta „klaidų“, ir vėl tos pačios klaidos daromos. Todėl dar 1918 m. Leninas nedviprasmiškai įspėjo valdžion atėjusius bolševikus, kad prieš juos iškyla trys nauji priešai: komunistinis pasipūtimas, burokratizmas bei kišininkavimas. Ir įeigu tie klatingi priešai mus įveiks, mokė Leninas, tai revoliuciją užlies ne kraujas, bet purvas.

Pagaliau, straipsnio autoriai remiasi šventuoju Raštu, kad kiekviena valdžia iš Dievo. Tačiau velnias irgi iš Dievo. Argi aš turiu jo klausyti? O įeigu ji iš Dievo, tai aš ją priimu kaip Dievo rykš-

DU LAIŠKAI

PECIULAČIO PAREIŠKIMAS GROMYKAI PERDUOTAS SHULTZUI

Lietuvių Informacijos Centrą pasiekė Povilo Pečiulaičio pareiškimas Andrei Gromykai, kurio kopiją Pečiulaitis įteikė š.m. balandžio mėn. 21 d. susitikime JAV ambasadoje Maskvoje su JAV Valstybės departamento sekretorium George Shultzui. Neišaiškintos vietos pažymėtos (...). Pateikiame pareiškimo tekstą.

TSRS AUKŠčiausios Tarybos prezidiumo pirmininkui Gromykai

Nuorašas Jungtinių Amerikos Valstybių pasiuntinybei. Maskva, Čaikovskio 19-21.

Pečiulaičio, Povilo, Mykolo sūnaus, gimusio 1923 metais, gyvenančio Lietuvoje, Kaune, Lampėčių 13, butas 2.

Pareiškimas

Mano tėvai buvo JAV piliečiai. Tuo pagrindu aš, naudodamasis konstitucine teise pasirinkti, atsisakiau TSRS pilietybės ir priėmiau Jungtinių Amerikos Valstybių pilietybę. Kodėl aš taip pasiegiau? Tai, kad dėl p a r e i š k i a u norą drauge su žmona išvažiuoti galutiniam gyvenimui į Jungtines Amerikos Valstybes, kur gyvena mano brolis ir sesuo, aš smulkiai išdėčiau 1986 m. birželio 19 d. savo pareiškime XXX generaliniam sekretoriui Gorbačioviui. Gavus Jungtinių Amerikos Valstybių piliečio pasą. 1987.VIII.31 kreipiausi į Jus su prašymu išleisti mane su žmona išvykti į Jungtines Amerikos Valstybes, bet atsakymo negavau. 1987 m. brolis iš Jungtinių Amerikos Valstybių atsiuntė iškvietimus ir mes su žmona kreipėmės į Kau-

tę. Apie tai kalbėjo ir Dievo motina apsiėjęs 1917 Fatimoje, Portugalijoje.

Pabaigai man atrodo bus labai vietoje Putino išversti Puškino žodžiai: „Ir niekada nepaliksiu tauta manęs branginti, kad lyra kėliau aš gerų jausmų daugiau, kad laisvę aš ėmiau žiauriai laikais garsinti, malonės puolusiems šaukia“.

kun. Leonas Kalinauskas
Josvainių klebonas
Josvainiai, 1988 balandžio 13 d.
(LIC)

Ed. Cinzas

Trys savaitės Lietuvoje

(Tęsinys)

Keliaujame į Kauną. Literatūros muziejus ruošia kampaiją ir mano menkystės darbeliams, reikia aptarti kas, kur, kaip. Vytautas Kazakevičius pirma aprodo Kauną. Aplankome jo vaikystės šančius, basakojų bernelio takus ir takelius prie Nemuno. Paskui pats Kaunas, kas gražu, pastatyta ir statoma; kas galvina, restauruojama. Vaziuojame gatve, kurioje gyvenau keturioliasdešimt antrais. Rodos vakar būta. Rodos vakar „pagavo“ prie kino „Kapitol“ — būtinai reikėjo pamatyti spalvotą filmą „Aukštinis miestas“ su dailute Kristina Soderbaum! — ir uždarė Žaliakalnio barakuose. Feldžandarmerija išdalino atklodės ir šaukštus. Jaunų ir senų, darbininkų ir tarnautojų būryje baisiausi gandai. Vieni — veš Vokietijon darbams, kiti — apkasų kasti. Sekančią naktį pabėgau. Su Albinu Barausku, tada lietuvišku, o dabar jau pensininku Panevėžyje. Bėgome, Vytautai, o žandarai šaudė ir kulni. Gal žemaičių dievai saugojo, o gal vokiškos kulkos nespėjo pavyti. Nesijuok, Vytautai, tikrai taip buvo. Paskui, bene antrą priešrytį, pasibeldė feldžandaras ir du policininkai. Neradę ieškomo, kuris pusnuogis glaudėsi paštos kampe, trenkė durimis. Nulipus šeimininkė pasakojo, kad vienas policininkas prisėdo ant kėdės sulaukstytas mano kelnes ir koja pastūmė pusbačius. Slapsčiausi kelias savaites. Feldžandarmerija negalėjo apseiti be manęs, ieškojo dienomis ir naktimis, teko giliai įsikisti. Prisiglaudžiau bičiulio Pipiro bute. Pipiras dar nuedavo į universitetą, bet jau galvojo apie kunigų seminariją — būsimiems kunigėliams negresė transportai Vokietijon ar apkasams. Reikėjo grįžti į Rietavą. Taip nevykusiai ir pasibaigė mano jaunos dienos Kauno didmiestyje. O mielas Pipiras žuvo Stuthofu pragare. Sužinojau po karo (berods Münsterio) anglų zonos lageryje generolas Daukantas pasakė. Klaičius mūsų gyvenimėlių ironijos: nukankino už Musolinio laiškus. Aš, pasakojau Pipiro dėdė Daukantas, perdaviau jam paslėpti asmeniškų Dučės laiškus, kurių piktai ieškojo Gestapas. Pipirukas, kad išvengus Vokietijos, buvo prisiglaudęs kunigų seminarijoje, bet ne-

no vizų registracijos skyrių dėl išvažiavimo. Po kurio laiko mūsų prašymas buvo atmestas tuo pretekstu, kad aš nesu priregistruotas pas žmoną.

Kodėl aš gyvenau nepriregistruotas jau esu rašęs ir paaiškinimus ankstesniuose savo pareiškimuose. Čia paminėsiu tik trumpai. Už dalyvavimą ginkluotoj lietuvių kovoje prieš tarybinę valdžią įvedimą Lietuvoje pokario metais, 1953 metais buvau nuteistas 25 metus kalėti. Kai paleido, grįžau į Lietuvą, apsigyvenau pas žmoną Kaune, bet prisiregistruoti čia negalėjau dėl valdžios pareigūnų trukdymo. Užtat aš gyvenau neregistruotas, tada papildomai nuteistas metus kalėti, dar kartą buvau baudžiamas pinigineis baudomis, dar kartą pareigūnai perspėjė mane ir žmoną. Bet priregistruoti vis atsisakinėjo. Taigi, 1987.X.19., pareigūnai, anksčiau kludę man prisiregistruoti, matyti, kieno tai spaudžiami, atleido ir priregistravo mane pas žmoną.

1987 m. spalio 26 d. jau padavė dokumentus Kauno vizų registracijos skyriui dėl išvykimo į Jungtines Amerikos Valstybes. 1988.IV.7. Kauno vizų registracijos skyriaus viršininkė pranešė, kad dokumentai atmesti dėl politinių sumetimų. Tik po pusės metų būsią galima kreiptis vėl.

Oficialiai skelbiama, kad išvažiuoti iš TSRS dabar neleidžiama tik žinanties karines paslaptis. Mudu su žmona nei karinių nei valstybinių paslapčių niekada nežinojome. Po paleidimo iš lagerio jau praėjo 18 metų. Tai kokie tie „politiniai“ sumetimai? Kai priėmiau Jungtinių Amerikos Valstybių pilietybę aš pareiškiau norą išvykti iš TSRS. Prieš mane buvo pradėta šmeižto kampanija. Spaudoj pasirodė pikti, iškraipantys tikrovę straipsniai.

1987 m. gruodžio 23 d. į namus atėjo keturi vyrai, iš kurių vienas prisistatė kaip telekompanijos NBC (?) iš Londono korespondentas Arthur Moor. Vienas iš jų filmavo mūsų pašnekesį. O 1988 m. vasario 9 d. per Lietuvos televiziją buvo rodomas mane šmeižiantis „dokumentinis“ filmas, sukurtas Lietuvos televizijos darbuotojų mano namuose vaidinusių anglų. O tai, kad teležiūrovui jie patys

ciniškai (...) įvykį į tokią provokaciją, mane verčia galvoti, kad šių provokatorių organizatorius ir globėjas yra valdžia.

Peršasi išvada, kad Stalino-Berijos partininkai, kuriems aš (...) matyti smarkiai trukdžiau praveisti prievartinę kolektivizaciją, tremti nekaltus lietuvius į Sibirą, naikinti kultūras ir dvasines Lietuvos vertybes, negali susitaikyti su mintimi, kad aš ištrūkiu iš jų letenų ir jie praras galimybę man keršyti (...) ir vėl dar pusmetį. Kokie dar kiti „politiniai“ motyvai galėjo atsirasti vizų registracijos skyriuje? Prašau Jūsų pareikalauti iš Lietuvos stalinistų, iki šiol kietai užimančių (...) postus, kad jie nutrauktų provokacijas prieš mane, o Kauno vizų registracijos skyrius nedelsiant sutvarkytų mano ir žmonos išvykimo į Jungtines Amerikos Valstybes dokumentus.

Pasirašė Pečiulaitis, Povilas
Kaunas, 1988 m. balandžio 13 d.
(LIC)

ATZYMĖJIMAS — PAGERBIMAS

Lietuvių Skautų Sąjungos Vyriausia Vadovybė įvertindama s. Eimutį Sovą, ir skautų spaudos darbą įdėjusį daug širdies, darbo ir lėšų, šv. Jurgio Skautų Pasaulio Patrono proga, apdovanojo atžymėjo „UŽ NUOPELNUŠ“ ordinu.

Didelį skautiškos idėjos rėmėją ir ilgus metus lėšų rinkliavas kolonijoje pravedusį skautų stovykloms, ir gyvenantį Nottinghamo Juozą Šukaitį, apdovanojo atžymėjo „UŽ NUOPELNUŠ“ su Rėmėjo Kaspino ordinu.

Sveikinu apdovanotus s. Eimutį Sovą ir p. Juozą Šukaitį ir linkiu toliau dirbti skautybės naudai ir gyvai reikšintis skautybėje.

Budėkime!

v.s. Gediminas Deveikis

LSB Vyriausias Skautininkas

Europos rajono vadija, seses ir brolius, atžymėtuosius nuoširdžiai ir skautiškai sveikiname.

..

PADEKA

Nuoširdi padėka DBLS Birminghamo skyriaus tautiečiams už 18 sv. auką skautų stovyklai, kurią atsiuntė p. S. Jozerskis su šiais linkėjimais: — Siunčiame Jums šią mažą auką iš Birminghamo kolonijos tautiečių ir visų aukotojų vardu linkime Jums visiems sėkmingo skautiško Budėk! Aukojo: — J. Gudynas 5 sv; S. Gabrelaitis, K. Leven, S. Jezerskis, S. Šarka, B. Simonaitis po 2 sv; M. Linkevičius J. Tamašiūnas ir B. Vaškėlis po 1 sv.

S. Jezerskiui ir visiems mieliems aukotojams skautiškas ACIŲ.
Ps. I. Gerdžiūnienė atsiuntė Bradfordo „Vyties Klub“ narių ir tautiečių auką skautiškam veikimui paremti 66 sv. Aukojo: — V. Versekas 10 sv; V. Gurevičius 7 sv; B. Kaminskaitė 6 sv; A. Gerdžiūnas ir E. Radzevičius po 5 sv; Ašmenskas, Aleknavičius, G. Banaitis, V. Gerdžiūnas ir P. Vasis po 2 sv; E.R.; E. Karalius, E. Bučys, Silnickas, D.P. Pratt, D. Griffin, P. Zdnavičius, A. Traška, R. Jaloveckas, A. Podvoiskienė, Pūras, P. Pucevičius, A. Zaliukas, A. Brazdeikis, Bučys, R. Karalius, Sasnauskas, Rimonis, Kadžionis, G. Anuzienė, E. Dutkevičienė, Mikaliūnas, ir Ašmenskienė po 1 sv.

Sesė Irenai ir visiems Bradfordiškams skautų rėmėjams nuoširdi padėka.
Poetas L. Švalkus ir Ponia (Northamptonas) atsiuntė skautams 10 sv., v.s. Gilma ir Bronius Zinkai (Derby) 5 sv.; S.B. ir O. Vaitkevičiai (Peterborough) 10 sv.
Mielieji skautų rėmėjams skautiškas ACIŲ.
Rajono Vadija

MIRĖ KUN. L. PUZONAS

Gegužės 2 d., Labanorė, Kaišiadorių vyskupijoje, buvo palaidotas vietinis klebonas kun. Liudas Puzonas. Velionis buvo sulaukęs 76-erių metų amžiaus, kunigų įšventintas 36-tais metais. Labanore dirbo jau devyniolika metų. Kun. Liudas Puzonas yra jau penktas šiemet Lietuvoje ir pirmas Kaišiadorių vyskupijoje miręs kunigas. Kaišiadorių vyskupijoje iš viso yra 65-kios bažnyčios. Jau apie dešimt iš jų neturi savo kunigo ir turi būti aptarnaujamasi iš kitur atvykstančių kunigų. Visose šešiose Lietuvos vyskupijose jau yra apie 160 bažnyčių, kurios neturi savo kunigo.

(Bus daugiau)

